

Urząd Miejski w Suchowoli

**GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR
PRZEMOCY W RODZINIE
NA LATA 2022 -2026
GMINA SUCHOWOLA**

Spis treści

Wstęp	2
I. Podstawowe informacje na temat przemocy w rodzinie – skala zjawiska w Polsce.....	3
II. Diagnoza sytuacji w gminie Suchowola w aspekcie występowania przemocy.....	7
III. Akty prawa krajowego i miejscowego	14
IV. Analiza SWOT zjawiska przemocy w rodzinie	16
V. Obszary działania i adresaci Programu	18
VI. Cele Programu.....	19
VII. Czynniki gwarantujące właściwą realizację Programu	21
VIII. Zagrożenia realizacji zadań Programu	22
IX. Przewidywane efekty realizacji Programu	23
X. Harmonogram realizacji programu i źródła finansowania.....	24
XI. Sposoby monitorowania i sprawozdawczość	29

WSTĘP

Przemoc w rodzinie jest obecna we wszystkich społeczeństwach, bez względu na stopień ich rozwoju gospodarczego czy kulturalnego. Jest to problem powszechny, który dotyczy może ludzi bez względu na ich wiek, status społeczny i materialny, poziom wykształcenia, wykonywany zawód itp. Mówi się, że przemoc w rodzinie jest zjawiskiem złożonym, wieloczynnikowym. W rodzinach w których jest ten problem, potrzebne jest interdyscyplinarne spojrzenie na rodzinę, jej członków i ich sytuację, potrzeby i zachowania.

Institucja rodziny jest objęta szczególną ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej, a jej dobro państwo ma obowiązek uwzględnić w swojej polityce społecznej, zwłaszcza poprzez udzielanie szczególnej pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji społecznej.

Przepis art. 33 Konstytucji wskazuje, że „kobieta i mężczyzna w Rzeczypospolitej Polskiej mają równe prawa w życiu rodzinnym, politycznym, społecznym i gospodarczym, zaś zgodnie z art. 72 Konstytucji, Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka, a każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją”.

Zadaniem państwa jest zatem ochrona rodziny przed zagrożeniami płynącymi z zewnątrz i wewnątrz, w tym zwłaszcza przed przemocą ze strony osób najbliższych. Statystycznie większość ofiar przemocy w rodzinie stanowią kobiety, a w dalszej kolejności kategorie osób, których płeć nie jest uwzględniona: małoletni, osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami.

Zmniejszenie skali zjawiska przemocy jest procesem wymagającym czasu, wysiłku, nakładów finansowych, zaangażowania wszystkich służb, a także zmiany świadomości społecznej. Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2022 – 2026 powinna przyczynić się do ograniczenia zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Suchowola, zminimalizowania tego zjawiska w wymiarze indywidualnym i społecznym. Program ma na celu pomoc osobom doznającym przemocy i osobom stosującym przemoc w rodzinie oraz współdziałanie lokalnej społeczności i organizacji zajmujących się zjawiskiem przemocy.

I. Podstawowe informacje na temat przemocy w rodzinie – skala zjawiska w Polsce.

Przemoc w rodzinie możemy analizować z kilku perspektyw. Są to:

Perspektywa prawna, według której przemoc w rodzinie to przestępstwo określone w prawie. Jest to zachowanie prawnie zabronione, które zagrożone jest określonymi sankcjami karnymi.

Perspektywa społeczna - pokazuje czynniki tkwiące w obyczajach i postawach społecznych, które usprawiedliwiają przemoc (przyzwolenie społeczne, na które wpływ mają m.in. stereotypy czy przekonania).

Perspektywa moralna – traktuje przemoc jako zło, którego sprawca powinien podlegać potępieniu przez innych oraz mieć wyrzuty sumienia.

Perspektywa psychologiczna – zwraca uwagę na sytuację ofiary, zachowanie sprawcy, wskazuje mechanizmy przemocy, interakcje, jakie zachodzą między sprawcą a ofiarą.

Istnieje wiele definicji przemocy w rodzinie.

Przemoc w rodzinie – (zgodnie z definicją zawartą w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie) „zwana także potocznie przemocą domową, to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie działań koniecznych do ochrony zdrowia i życia, naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych (małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, osoba pozostająca we wspólnym pożyciu), a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, narażające te osoby w szczególności na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Rodzaje przemocy:

* **Przemoc fizyczna** - popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielenie koniecznej pomocy, itp.

* **Przemoc psychiczna** - wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów

z innymi osobami), domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, degradacja werbalna (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie), stosowanie gróźb, itp.

* **Przemoc seksualna** - wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych kobiety, itp.

* **Przemoc ekonomiczna** - odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, nie zaspakajanie podstawowych materialnych potrzeb rodziny, itp.

Aby rozpoznać przemoc wobec najbliższych, należy zwrócić uwagę na cztery charakterystyczne jej kryteria, którymi są: intencjonalność, asymetria sił, naruszenie praw i dóbr oraz cierpienie i powstałe szkody.

Intencjonalność – sprawcy przemocy zwykle zachowują się wobec swoich ofiar w sposób nieprzypadkowy i zamierzony. I chociaż – jak często podkreślają – ich celem nie jest wyrządzenie krzywdy najbliższemu, to dążą do bezwzględnego podporządkowania ich sobie. Zamiarem osób stosujących przemoc jest sprawowanie pełnej kontroli nad tym, co robią bliscy i wyznaczenie granic, w jakich mogą oni funkcjonować w rodzinie poprzez określenie, co mogą robić, a czego im nie wolno. Sprawcy przemocy dają sobie prawo do tego, aby egzekwować narzucone przez siebie zasady życia w rodzinie, a każde naruszenie tych zasad jest powodem do – ich zdaniem – słusznego ukarania „winnych” członków rodziny i poniesienia przez nich konsekwencji.

Asymetria sił – oznacza sytuację, w której jedna z osób jest silniejsza, a druga słabsza. W potocznym rozumieniu dysproporcja sił wiąże się z różnicą sił fizycznych. Zwykle to mężczyźni są silniejsi i to oni częściej są sprawcami przemocy, a ofiarami są kobiety. Jednak w przypadku przemocy w rodzinie chodzi również o przewagę emocjonalną, intelektualną, ekonomiczną lub społeczną, które nie mają bezpośredniego związku z płcią.

Naruszenie praw i dóbr osobistych – sprawca przemocy odbiera swoim ofiarom przysługujące im prawa i dobra. Często atakuje, obraża, ośmiesza (także w towarzystwie) traktuje je przedmiotowo, uważając, że nie zasługują na nic lepszego. Zabrania im kontaktów z rodziną i przyjaciółmi, podejmowania lub wykonywania pracy zawodowej, narusza tajemnicę korespondencji, zabrania posiadania pamiątek rodzinnych, utrudnia życie codzienne.

Szkody i cierpienie ofiar – zachowanie sprawcy wywołuje u ofiar szkody fizyczne (w wyniku agresji fizycznej, pobicia) i psychiczne, które mogą być konsekwencją przemocy emocjonalnej – deprecjonowania, poniżania, załamania wiary w sens wspólnego życia. Szkody mogą mieć również wymiar materialny i wiązać się np. z niszczeniem ważnych dla tych osób dokumentów, listów, przedmiotów i pamiątek.

Podjęcie działań w kierunku ograniczenia zjawiska przemocy jest też znacząco utrudnione ze względu na istniejące, kulturowo uwarunkowane mity i stereotypy, dotyczące funkcjonowania rodziny.

Przykładowe stereotypy:

- **w sprawy rodzinne nie należy się wtrącać:** "brudy pierze się we własnym domu", "co to za ptak, co własne gniazdo kała?", "wolność Tomku w swoim domku", itp.;

Przekonanie to nakazuje trzymanie spraw rodzinnych w tajemnicy przed obcymi, dodatkowo czyniąc z tego cnotę godną pochwały. Jest to jeden z najpowszechniejszych hamulców powstrzymujących reakcję osoby doznającej przemocy i innych ludzi - sąsiadów, policjantów, innych osób - na to, co się dzieje w rodzinie.

- **przemoc dotyczy rodzin patologicznych, z tzw: "marginesu":** *"przemoc i alkohol, to jedno", "to taka porządna rodzina - niemożliwe, by była tam przemoc", "oni oboje mają wyższe wykształcenie - nie mogli tego zrobić swojemu dziecku", itp.;*

Przekonanie to zniekształca obraz zjawiska przemocy, spychając je do środowisk, z którymi większość społeczeństwa nie ma wielu kontaktów. Pozwala to czuć się w miarę bezpiecznie w gronie tzw: "porządnych obywateli", z poczuciem, że "nas te sprawy nie dotyczą". Niestety, z doświadczeń osób przeciwdziałających przemocy w rodzinie wynika, że jest to zjawisko, które dotyczy wszystkich środowisk i warstw społecznych.

- **najczęstszą formą przemocy jest bicie:** *"nikt nikogo nie pobił, więc nie było przemocy", "nie ma śladów - nie ma przemocy", itp.;*

Przekonanie to ogranicza przemoc tylko do bicia. Wiadomo jednak, że przemoc fizyczna jest tylko jedną z form krzywdzenia.

- **kobieta powinna wstydzić się, jeśli doznaje przemocy:** "to wszystko twoja wina - powinnaś się wstydzić", "twoja rodzina - świadczy o tobie", "kobieta jest strażniczką domowego ogniska", "widocznie nie dosyć się starałaś", "musisz być samolubną egoistką",

itp. Pamiętajmy, że za przemoc odpowiada sprawca - niezależnie od tego, co robiła, czy jak się zachowuje ofiara. W sprawach przemocy osoba słabsza, a taką jest ofiara (a jest nią najczęściej kobieta) - zazwyczaj - nie ma żadnych szans. Po rozważeniu dysproporcji sił - nikt by nie miał.

- **dla dobra dzieci powinno się znosić wszystko ze strony współmałżonka:** "kobieta powinna poświęcić się dla dobra dzieci i rodziny", "powinnam wytrzymać wszystko dla dobra dzieci", "dzieci powinny mieć ojca", "lepiej zły ojciec, niż żaden" itp. Nic nie usprawiedliwia i nie uzasadnia znoszenia przemocy ze strony partnera. Z badań i doniesień praktyków wynika, że dzieci wychowujące się w rodzinach, gdzie jest przemoc "nasiąkają" przemocą. Nawet jeśli nie są bezpośrednio bite, upokarzane, wykorzystywane, zaniedbywane i molestowane, a "tylko" obserwują przemocowe traktowanie matki przez ojca, to równocześnie są osobami doświadczającymi przemocy. Dzieci, które są "tylko" świadkami przemocy w rodzinie, są jednocześnie jej ofiarami.

- **przemoc w rodzinie - to nie takiego.** Pogląd bagatelizujący zjawisko i skutki przemocy, nie ma potwierdzenia w praktyce. Z obserwacji i badań wynika, że to co się dzieje w rodzinie ma istotny, a często decydujący i determinujący wpływ na życie jednostki. Wszelkie wzorce wynosi się właśnie z domu rodzinnego. Stanowi on najważniejsze źródło zdobywania wiedzy, nauki, wartości, wzorców i przykładów. Jeśli w domu są wzorce przemocowe, to wychowane w nim dzieci uczą się przemocy "los", "dom" i takie same prawa.

Przemoc w rodzinie jest w Polsce jednym z problemów społecznych, który wymaga podejmowania przez państwo działań przeciwdziałającym temu zjawisku. Badania przeprowadzone w 2014 r. na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej ujawniły, że 24,7% badanych deklarowało, że doświadczyło co najmniej jednej z czterech form przemocy, większość (64%) doświadczyła jednej formy przemocy, (28,2%) dwóch form przemocy. Badani najczęściej deklarowali doświadczenie przemocy psychicznej i kobiety znacznie częściej były ofiarami przemocy. Inne badania pokazały, że ok. 85% - 90% Polaków potrafi identyfikować różne zachowania w rodzinie jako niepoprawne, świadczące o przemoc. Wzrosła świadomość społeczeństwa na temat zjawiska przemocy w rodzinie. Jednak ok. kilkunastu procent społeczeństwa nadal uważa, że nie należy się wtrącać w życie rodzin.

II. Diagnoza sytuacji w gminie Suchowola w aspekcie problemów występowania przemocy.

W celu dokonania diagnozy zjawiska przemocy w gminie Suchowola oparto się na następujących danych:

- sprawozdaniach MGOPS w Suchowoli z realizacji zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy
- ankietach przeprowadzonych wśród młodzieży ZS w Suchowoli (50 ankiet),
- ankietach przeprowadzonych wśród dorosłych mieszkańców gminy Suchowola (50 ankiet).

Analiza sprawozdań z realizacji zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie z lat 2017-2020 pozwala stwierdzić liczbę rodzin objętych procedurą „Niebieskiej Karty” w poszczególnych latach. Przedstawia to poniższa tabela.

2017	2018	2019	2020
23	18	29	19

W ostatnich czterech latach liczba wszczętych procedur była zmienna, w 2018 r. i w 2020 r. liczba procedur „NK” spadła w stosunku do roku ubiegłego.

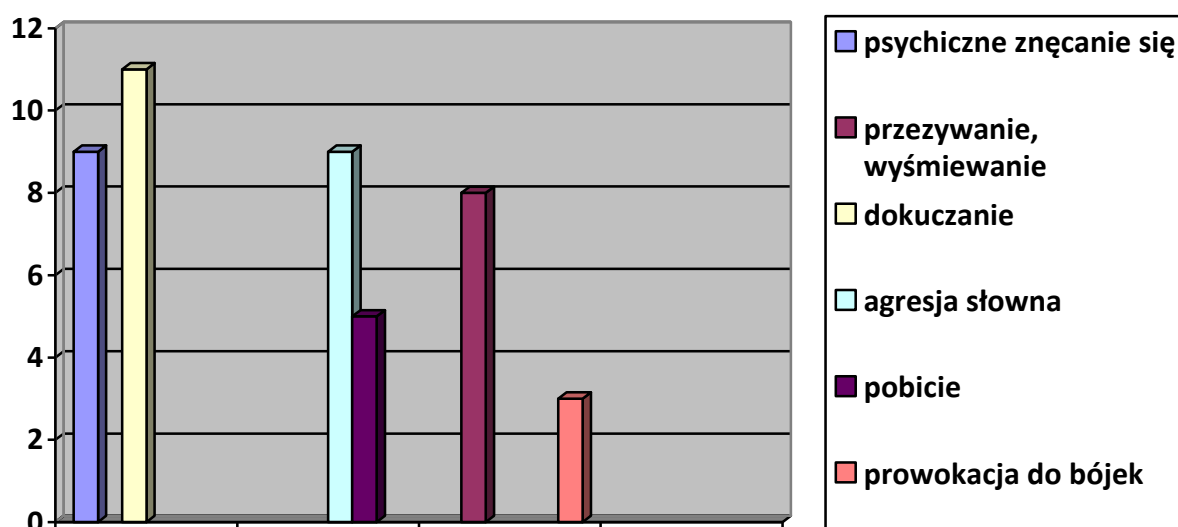
Ankiety przeprowadzono wśród młodzieży Zespołu Szkół w Suchowoli, wypełniło ją 50 uczniów, w tym większość (45) w wieku 15 - 17 lat, 5 uczniów w wieku 18-20 lat, w podziale na płeć: 28 kobiet i 22 mężczyzn.

Spośród badanych uczniów 54% spotkało się ze zjawiskiem przemocy, w tym 38 % w środowisku szkolnym, a 16 % w środowisku rodzinnym.

Wśród rodzajów zachowań agresywnych w szkole przeważają: dokuczanie (40,7%), psychiczne znęcanie się (33,3%), agresja słowna (33,3%). Wykres poniżej przedstawia rodzaje zachowań agresywnych w szkole.

Wykres. Nr 1. Rodzaje zachowań agresywnych w szkole (według badanych)

Ankietowani uczniowie w 38 % przyznali się do zachowań agresywnych w stosunku do rówieśnika. Tu też przeważa dokuczanie (57,8%), na drugim miejscu jest agresja słowna (47,3%).

Pytanie dotyczące świadomości uczniów w obszarze identyfikacji różnych zachowań, które składają się na zjawisko przemocy przyniosło następujące wyniki (w nawiasach podano procentową ilość największych wskazań):

- bicie (82%),
- kary cielesne (82%),
- kopanie (58%),
- szarpanie (22%),
- przypalanie (32 %) badanych.

Badana młodzież na pytanie „*Kto według Ciebie jest najczęstszym sprawcą przemocy w rodzinie?*”, głównie wskazywała ojca (66%), starsze rodzeństwo i dziadka na równym poziomie (6%), a 22 % procent badanych nie miało na ten temat zdania.

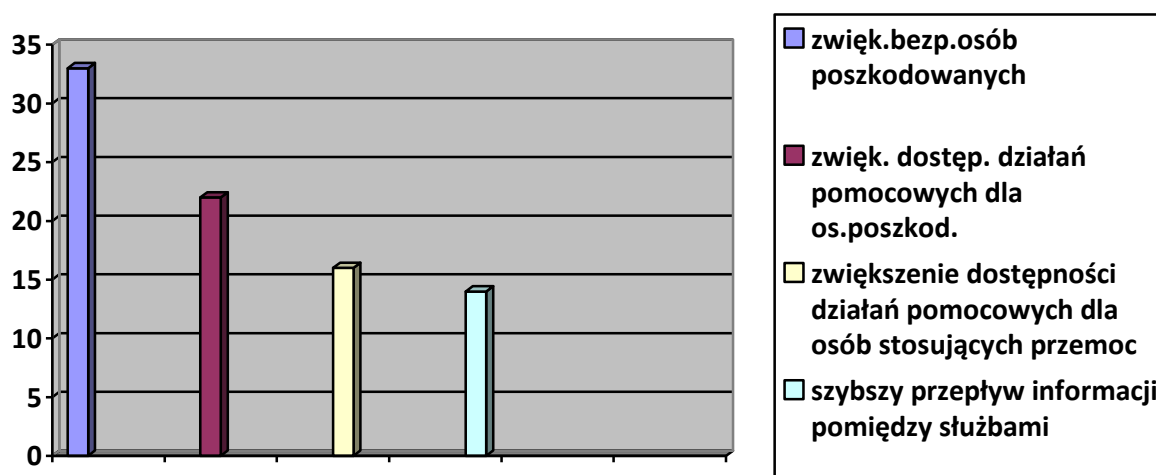
Ankietowana młodzież wśród głównych powodów, z tytułu których dochodzi najczęściej do przemocy wobec najbliższych członków rodziny wymieniła alkoholizm jednego lub dwojga rodziców (82%), chęć wyładowania emocji (38%), nieposłuszeństwo dziecka (30%) i zbyt wygórowane oczekiwania wobec dziecka (26%). Według opinii badanej

młodzieży do przemocy najczęściej dochodzi w rodzinach patologicznych, z marginesu społecznego (80%) i w rodzinach z problemem alkoholowym (78%), ale młodzież wymieniła też rodziny normalne tzw. „dobrych domach” (14%), ubogie i wielodzietne (po 10 %). Uczniowie Zespołu Szkół w Suchowoli są zgodni co do karania osób stosujących kary fizyczne, wypowiedziało się za tym 76 % badanych i 74 % uczniów zareagowałoby, gdy byliby świadkami przemocy.

Na pytanie „*Czy w swoim środowisku zetknąłeś/aś się z kampanii dotyczących przemocy?*” odpowiedziało pozytywnie 19 uczniów.

Poniższy wykres przedstawia najskuteczniejsze sposoby przeciwdziałania przemocy według opinii badanej młodzieży.

Wykres Nr 2. *Najskuteczniejsze sposoby przeciwdziałania przemocy.*

Wnioski z badań ankietowych przeprowadzonych wśród młodzieży wynika, że:

- młodzież doświadcza przemocy, zarówno w środowisku szkolnym, jak też rodzinnym,
- młodzież przyznała się do stosowania różnych form przemocy w stosunku do rówieśników,
- młodzież posiada podstawową wiedzę na temat zjawiska przemocy,
- młodzież uważa, że należy zwiększyć dostęp do działań pomocowych dla osób poszkodowanych i zwiększyć ich bezpieczeństwo
- znaczna część badanej młodzieży nie spotkała się w swoim środowisku z kampaniami dotyczącymi przeciwdziałania przemocy.

Ankieta przeprowadzona wśród mieszkańców gminy Suchowola dotyczyła osób w wieku 18 - 61 lat i więcej, a wypełniona została w znacznej większości przez kobiety (94%). Ankietowani mieli możliwość wypowiedzenia się na temat znajomości zjawiska przemocy domowej, rozróżniania ich rodzajów i form oraz oferowanych form pomocy osobom doświadczającym przemocy na terenie gminy Suchowola.

Badani na pytanie; ***Czy zna Pan/Pani przypadki występowania przemocy w rodzinie na terenie gminy Suchowola?*** odpowiedziało twierdząco 14 osób, a 8 osób było bezpośrednio świadkiem przemocy. Osoby te powiadomiły policję lub ośrodek pomocy społecznej.

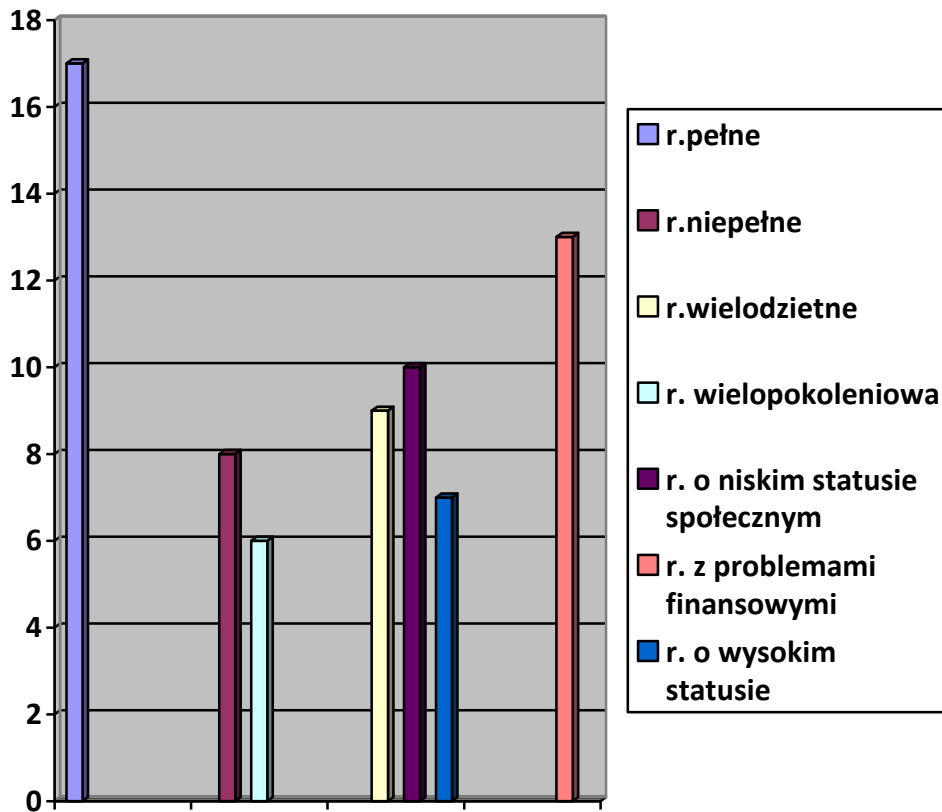
Większość ankietowanych (84%) uważa, że członkowie rodziny, znajomi, sąsiedzi powinni interweniować w przypadku występowania przemocy w rodzinie. Ankietowani wykazali się też dużą znajomością zachowań, mających znamiona przemocy w rodzinie. Poniższe zestawienie przedstawia procentowy rozkład udzielonych odpowiedzi.

- * groźby - 94%,
- * popychanie – 60%,
- * bicie – 96%,
- * stała krytyka – 60%,
- * zabieranie pieniędzy – 35%,
- * krzyki, przekleństwa – 58%,
- * wyśmiewanie, poniżanie – 72 %,
- * odbieranie ulubionych rzeczy – 36%,
- * ograniczanie kontaktów z otoczeniem – 64%.

Na pytanie: „***Jak Pan/Pani myśli, w jakich rodzinach występuje przemoc?***” zdecydowana większość (96%) odpowiedziała, że w rodzinach z problemem alkoholowym lub z uzależnieniami od innych używek.

Poniższy wykres przedstawia inne udzielone odpowiedzi.

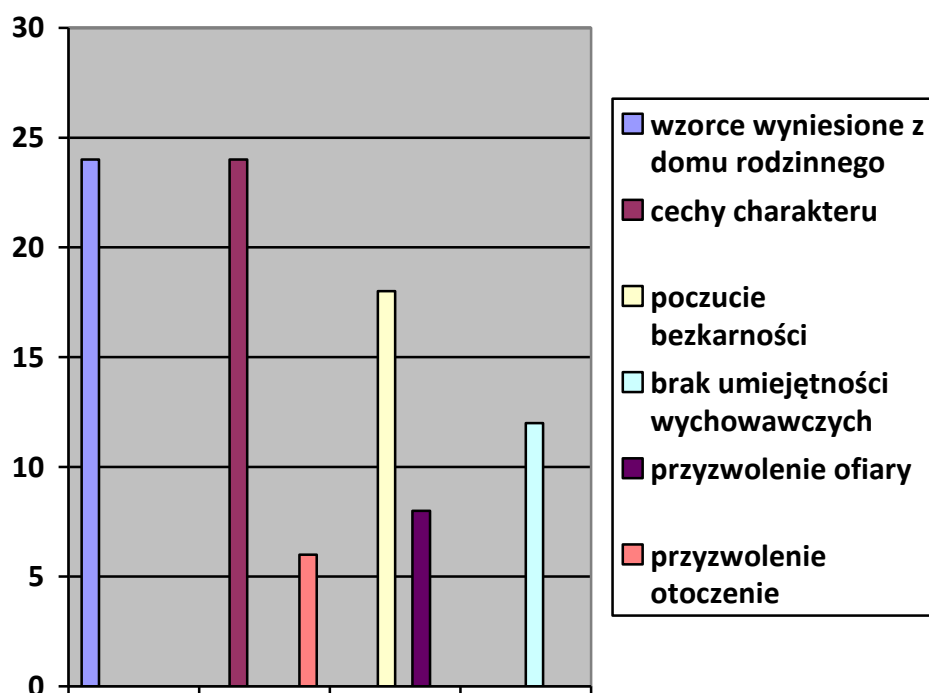
Wykres Nr 3. W jakich rodzinach występuje przemoc?

Zdecydowana większość badanych (95%) uznała, że to kobiety głównie są ofiarami przemocy domowej, kolejne miejsca zajmują dzieci (28%), osoby starsze (10%), osoby/dzieci niepełnosprawne (8%), mężczyźni 0,5 %).

Poniższy wykres przedstawia odpowiedzi ankietowanych na następujące pytanie: „*Jakie Pana/i/ zdaniem czynniki mogą mieć wpływ na postępowanie sprawców przemocy w rodzinie?*”

Wykres Nr 4. Czynniki wpływające na postępowanie sprawców przemocy w rodzinie.

W okresie ostatniego roku 10 % badanych doświadczyło przemocy ze strony najbliższych członków rodziny.

Większość badanych (55%) posiada wiedzę na temat Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Suchowoli i wie, gdzie szukać pomocy w gminie Suchowola w przypadku doświadczenia przemocy (88%).

Według ankietowanych ofiary przemocy domowej mogą liczyć głównie na pomoc policji i ośrodka pomocy społecznej (po 90%), komisji ds. rozwiązywania problemów alkoholowych (30%), Kościoła i szkoły (po 1%).

Ankietowani wśród działań zmierzających do poprawy skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie wymienili według kolejności:

- zwiększenie bezpieczeństwa osób poszkodowanych (94 %),
- zwiększenie dostępności różnych form pomocy dla osób doznających przemocy (60%),
- lepsza komunikacja i szybszy przepływ informacji między przedstawicielami służb (40%),
- zwiększenie dostępności działań pomocowych dla osób stosujących przemoc (32 %),

- systematyczne podnoszenie kompetencji przedstawicieli służb (8%).

Wnioski z przeprowadzonych badań wśród społeczności:

- badani posiadają podstawową wiedzę na temat zjawiska przemocy,
- niektórzy badani doświadczyli przemocy w rodzinie,
- niektórzy badani byli świadkami przemocy,
- badani w większości wiedzą, gdzie szukać pomocy w przypadku doświadczenia przemocy lub gdy będą bezpośrednimi świadkami przemocy,
- badani uważają głównie, że należy zwiększyć działania pomocowe w stosunku do osób doświadczających przemocy oraz zwiększyć przepływ informacji między przedstawicielami służb i instytucji.

II. Akty prawa krajowego i miejscowego.

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 2009 r. Nr 114, poz. 946),
2. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1359),
3. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 2021 r. poz. 2345),
4. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2021 r. poz.53 z późn. zm.),
5. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2021 r. poz.534 z późn.zm.),
6. Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2021 r. poz.534 z późn.zm.),
7. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t. j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249),
8. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 z późn.zm.),
9. Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2021 r. poz. 1882),
10. Ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych (Dz.U. z 2021 r. poz. 1214),
11. Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz.U. z 2020 r. poz. 611 oraz z 2021r. poz.11 i 1243),
12. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 ze zm.),
13. Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119),
14. Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2021 r. poz. 1882),
15. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2018 r. poz. 969),
16. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2021 r. poz. 1915),
17. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz.U. z 2021 r. poz. 1038 z późn.zm),

18. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050),
19. Uchwała Nr XLIV/244/2021 Rady Miejskiej w Suchowoli z dnia 29 grudnia 2021 r. w sprawie Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na terenie Gminy Suchowola na lata 2022 – 2024,
20. Uchwała Nr VIII/55/2019 Rady Miejskiej w Suchowoli z dnia 25 czerwca 2019 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Suchowola na lata 2019 – 2027,
21. Uchwała Nr XLIV/255/2021 Rady Miejskiej w Suchowoli z dnia 29 grudnia 2021 r. w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2022,
- 22.** Uchwała Nr XXXI/168/2021 Rady Miejskiej Suchowoli z dnia 28 stycznia 2021 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Suchowola na lata 2021 - 2023.

III. Analiza SWOT zjawiska przemocy w rodzinie

Analiza SWOT (ang. Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse, Threats – zagrożenia) określa mocne i słabe strony, a także szanse i zagrożenia systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Suchowola.

1. Mocne strony:

- a) funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Suchowola
- b) dobrze przygotowana i stale doskonaląca umiejętności kadra instytucji działających na rzecz rodziny;
- c) dobra znajomość środowiska przez pracowników socjalnych i policję,
- d) znajomość problemu i dobrze działające służby zajmujące się profilaktyką i wsparciem rodzin zagrożonych patologiami;
- e) dobra współpraca z organizacjami pozarządowymi;
- f) poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym;
- g) zasoby instytucjonalne Gminy:
  - Gminna Komisja do Spraw Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
  - Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Suchowoli,
  - Posterunek Policji w Suchowoli,
  - Placówki oświatowe Gminy Suchowola
  - Placówki ochrony zdrowia działające na terenie Gminy Suchowola
  - Organizacje pozarządowe i instytucje kościelne,
  - Sołtysi i Rady sołeckie Gminy Suchowola

2. Słabe strony:

- a) zjawisko silnie zakorzenione w obyczajowości,
- b) niewystarczająca infrastruktura socjalna gminy;
- c) brak wypracowanych systemów wspomaganie działań profilaktycznych;
- d) brak skutecznych uregulowań prawnych umożliwiających skuteczne niesienie pomocy rodzinom z problemem przemocy domowej

3. Szanse:

- a) zmiana świadomości społecznej dotyczącej problemu przemocy
- b) zaangażowanie instytucji i służb w niesienie pomocy osobom potrzebującym
- c) stale kształcąca się kadra służb działających na rzecz rodzin,
- d) zmiany w przepisach prawnych;

4. Zagrożenia:

- a) bezradność i bierność rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów
- b) negatywne wzorce zachowań społecznych,
- c) bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych rodzin,
- d) brak gwarancji bezpieczeństwa osób doświadczających przemocy
- e) problemy alkoholowe członków rodzin.

IV. Obszary działań i adresaci Programu.

W celu realizacji celów ustawowych i celów zawartych w Programie zmierzających do zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie określono następujące obszary działań:

1. profilaktyka i edukacja społeczności lokalnej - adresowany do ogółu społeczeństwa, w tym dzieci, młodzieży i dorosłych z rodzin zagrożonych przemocą,
2. udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie,
3. oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie,
4. podnoszenie kwalifikacji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie ,

Adresaci programu

Program adresowana jest do:

- 1) ogółu społeczeństwa, w tym osób i rodzin zagrożonych przemocą,
- 2) osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
- 3) osób stosujących przemoc w rodzinie,
- 4) świadków przemocy w rodzinie,
- 5) służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

VI. Cele Programu

Cel główny: Zwiększenie skuteczności przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w Gminie Suchowola.

Cele szczegółowe Programu odpowiadają przyjętym obszarom działań:

Cel 1: Zwiększenie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cel 2: Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Cel 3: Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Cel 4: Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

VII. Czynniki gwarantujące właściwą realizację Programu

1. Podstawy prawne umożliwiające skuteczniejsze niesienie pomocy rodzinom zagrożonym przemocą.
2. Sformalizowany system przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
3. Dobrze przygotowana i doskonała umiejętności kadra instytucji działających na rzecz rodziny.
4. Efektywna współpraca służb, instytucji i organizacji pozarządowych.
5. Wysoka świadomość rangi problemu oraz otwartość i chęć współpracy specjalistów z różnych dziedzin.
6. Możliwość pozyskania zewnętrznych środków finansowych.

VII. Zagrożenia realizacji zadań Programu

1. Nadal niska świadomość społeczeństwa, zakorzenione stereotypy, brak chęci do zmiany,
2. Negatywne wzorce zachowań społecznych,
3. Bezradność w sprawach opiekuńczo -wychowawczych.
4. Nieumiejętność rozwiązywania konfliktów rodzinnych.
5. Częsty brak współpracy rodziny w zakresie przezwyciężania kryzysów.
6. Powiązanie przemocy w rodzinie z problemem uzależnienia od alkoholu
7. Brak infrastruktury socjalnej z zapleczem kadrowym i bazą lokalową umożliwiającą realizację kompleksowej pomocy rodzinom uwikłanym w przemoc
8. Brak lokali zapewniających całodobowe do schronienia dla osób doznających przemocy w rodzinie.
9. Niewystarczające środki finansowe na realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie

VIII. Przewidywane efekty realizacji Programu

1. Wzmocnienie systemu działań w zakresie pomocy rodzinom uwikłanym w problemy przemocy w rodzinie.
2. Usprawnienie procedur interwencji kryzysowej wobec ofiar i sprawców przemocy w rodzinie.
3. Zmiana postaw społecznych i wzrost zaangażowania społeczności lokalnej w sprawy przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
4. Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinach i dysfunkcji wynikających z przemocy w rodzinie.
5. Niwelowanie negatywnych skutków przemocy w rodzinach.

IX. Harmonogram realizacji Programu i źródła finansowania.

Obszar działania 1: Profilaktyka i edukacja społeczności lokalnej.

L.p.	Podjęte działania	Wskaźniki	Realizatorzy i partnerzy	Harmonogram realizacji	Źródła finansowania
Cel szczegółowy 1: Zwiększenie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.					
1.	Opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie	Liczba realizowanych gminnych programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie	Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Suchowoli	2022 – 2026	budżet samorządowy
1.	Udział w kampaniach społecznych i w innych programach informacyjno – edukacyjnych dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie Przeprowadzenie lokalnej kampanii na temat zjawiska przemocy w rodzinie we współpracy z organizacją pozarządową.	Liczba kampanii społecznych lub innych programów informacyjno – edukacyjnych, w których wzięto udział Liczba kampanii lokalnych na temat na temat zjawiska przemocy w rodzinie	Gminny Zespół Interdyscyplinarny, placówki oświatowe, Policja, organizacja pozarządowa działająca na rzecz rodziny	2022 - 2026 (w zależności od posiadanych środków)	budżet samorządowy środki własne środki z GKPiRPA w Suchowoli
2.	Prowadzenie działań edukacyjnych, służących wzmocnieniu metod opiekuńczych i wychowawczych, alternatywnych wobec stosowania przemocy, jak również kompetencji rodziców i opiekunów w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie oraz warsztatów o tematy cyberprzemocy	Liczba zorganizowanych warsztatów dla rodziców na temat przemocy	placówki oświatowe na terenie Gminy Suchowola	2022 - 2026 (w zależności od posiadanych środków)	budżet samorządowy środki z GKPiRPA w Suchowoli

3.	Prowadzenie zajęć w klasach z psychoterapeutą na temat przemocy wśród rówieśników oraz na temat przemocy w rodzinie	Liczba przeprowadzonych zajęć	Zespół Szkół w Suchowoli Szkoły podstawowe	(2022 – 2026) (w zależności od posiadanych środków)	budżet samorządowy środki z GKPiRPA w Sucho
4.	Prowadzenie zajęć na temat emocji skierowanych do przedszkolaków i uczniów klas I-III oraz ich rodziców formie warsztatów	Liczba przeprowadzonych warsztatów	Przedszkole Samorządowe w Suchowoli Szkoły podstawowe z terenu gminy Suchowola	(2022 – 2026) (w zależności od posiadanych środków)	budżet samorządowy środki z GKPiRPA w Suchowoli
5.	Profilaktyka przemocy wobec dzieci i młodzieży szkolnej poprzez organizowanie w szkołach programów profilaktycznych, spektakli	Liczba przeprowadzonych programów profilaktycznych, spektakli	placówki oświatowe na terenie Gminy Suchowola	2022 - 2026 (w zależności od posiadanych środków)	budżet samorządowy środki własne środki z GKPiRPA w Suchowoli

Obszar działania 2: Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.

L.p.	Podjęte działania	Wskaźniki	Realizatorzy	Harmonogram realizacji	Źródła finansowania
Cel szczegółowy 2: Zwiększenie dostępności i skuteczności pomocy oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie.					
1.	Aktualizacja bazy instytucji udzielających pomocy osobom doświadczającym przemocy na stronie internetowej urzędu i BIP MGOPS w Suchowoli	Liczba aktualizacji	Gminny Zespół Interdyscyplinarny MGOPS	raz w roku 2022-2026	środki własne

2.	Diagnoza problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy (ustalanie liczby rodzin zagrożonych przemocą)	Liczba przeprowadzonych diagnoz Liczba zdiagnozowanych rodzin	Gminny Zespół Interdyscyplinarny MGOPS Policja ochrona Zdrowia placówki oświatowe organizacje pozarządowe	2022-2026	środki własne
3.	Udzielanie osobie doznającej przemocy w rodzinie potrzebnego wsparcia psychologicznego, prawnego, medycznego, pedagogicznego i socjalnego	Liczba udzielonych porad	Gminny Zespół Interdyscyplinarny MGOPS Policja ochrona Zdrowia placówki oświatowe organizacje pozarządowe	2022-2026 (w zależności od posiadanych środków)	budżet samorządowy środki z GKPiRPA w Suchowoli środki własne
4.	Zapewnienie schronienia i bezpieczeństwa osobom uwikłanym w przemoc w ramach interwencji kryzysowej	Liczba osób, którym udzielono schronienia	Gminny Zespół Interdyscyplinarny organizacja pozarządowa udzielająca schronienia MGOPS w Suchowoli	2022-2026	budżet samorządowy środki własne
5.	Realizacja procedury „Niebieskiej Karty” przez uprawnione podmioty	Liczba prowadzonych postępowań w danym roku	Gminny Zespół Interdyscyplinarny MGOPS Policja ochrona Zdrowia placówki oświatowe organizacje pozarządowe	2022-2026	budżet samorządowy środki własne

Obszar działania 3: Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie.

L.p.	Podjęte działania	Wskaźniki	Realizatorzy	Harmonogram realizacji	Źródła finansowania
Cel szczegółowy 3: Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.					
1.	Podjęcie działań interwencyjnych wobec sprawców przemocy	Liczba interwencji Liczba izolowanych sprawców, Liczba spraw skierowanych do prokuratury, sądu	Gminny Zespół Interdyscyplinarny Policja Prokuratura Rejonowa Sąd Rejonowy	2022-2026	środki własne budżet samorządowy
2.	Udzielanie porad terapeutycznych dla osób stosujących przemoc, kierowanie na zajęcia korekcyjno – edukacyjne dla sprawców przemocy	Liczba udzielonych porad Liczba osób uczestniczących w zajęciach korekcyjnych	Gminny Zespół Interdyscyplinarny PCPR w Sokółce	2022 - 2026 (w zależności od posiadanych środków)	środki własne budżet samorządowy budżet powiatu środki zewnętrzne
3.	Monitorowanie zachowań sprawców przemocy w środowisku rodzinnym	Liczba wizyt w środowisku	MGOPS Policja	2022 - 2026	środki własne
4.	Oddziaływania wobec osób stosujących przemoc w rodzinie, w tym w ramach procedury „Niebieskie Karty”	liczba osób objętych procedurą „Niebieskie Karty” wskazanych jako osoby stosujące przemoc w rodzinie liczba osób skierowanych do GKPiRPA w Suchowoli	Gminny Zespół Interdyscyplinarny GKPiRPA Prokuratura rejonowa Sąd Rejonowy	2022-2026	środki własne środki z GKPiRPA budżet samorządowy

		liczba wszczętych postępowań przygotowawczych oraz liczba odmów wszczęcia w sprawach związanych z przemocą w rodzinie			
--	--	---	--	--	--

Obszar działania 4: Podnoszenie kwalifikacji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

L.p.	Podjęte działania	Wskaźniki	Realizatorzy	Harmonogram realizacji	Źródła finansowania
Cel szczegółowy 4: Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.					
1.	Opracowywanie potrzeb szkoleniowych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	Program szkoleń	Przewodnicząca Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego	2022-2026	środki własne
2.	Szkolenie członków Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych, pracowników socjalnych i innych osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Liczba zorganizowanych szkoleń	Przewodnicząca Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego	2022-2026 (w zależności od posiadanych środków)	środki własne środki z GKPiRPA budżet samorządowy

X. Sposoby monitorowania i sprawozdawczość.

Gminny Zespół Interdyscyplinarny będzie monitorował i czuwał nad prawidłowym wykonywaniem zadań zawartych w Programie. Systematyczna kontrola będzie stanowić podstawę do dokonywania ewentualnych korekt i nowych rozwiązań.

1.	Podmioty realizujące Program przedkładają Przewodniczącemu ZI sprawozdania za każdy rok budżetowy.	Liczba sprawozdań	Partnerzy Lokalnego Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	do końca stycznia każdego roku	środki własne
2.	Przewodnicząca Zespołu przekłada Burmistrzowi Suchowoli sprawozdanie z realizacji Programu do końca I kwartału każdego roku.	Liczba informacji	Przewodnicząca ZI	I kwartał 2023 r. 2024 r. 2025 r. 2026 r. 2027 r.	środki własne